

گروه آموزشی ...

طرح درس نظری و عملی (Course plan)

شماره درس: 513311

عنوان درس: روانپزشکی در مامایی

نوع و تعداد واحد(نظری/عملی): 1 واحد نظری

دروس پیش نیاز: روانشناسی عمومی، روانشناسی زن و خانواده

فراگیران (رشته، مقطع، ترم): ترم 3 کارشناسی مامایی

روز و ساعت برگزاری کلاس: شنبه ها 4-2 (8 هفته دوم)

مسئول درس: دکتر لهراسبی

مکان و زمان حضور در دفتر کار: دانشکده پرستاری و مامایی - طبقه اول - شماره اتاق 152 دوشنبه ها 4-2

Email: Flohrasebi@nm.mui.ac.ir

اساتید درس: دکتر لهراسبی

شرح درس:

درس «روانپزشکی در مامایی» با هدف ارتقاء دانش و مهارت دانشجویان در شناسایی و مدیریت مسائل روانی زنان در دوران‌های حساس زندگی از جمله بلوغ، بارداری، پس از زایمان، نازایی و یائسگی طراحی شده است. این درس ضمن آموزش مفاهیم پایه‌ای بهداشت روان و علائم اختلالات روانپزشکی، به بررسی اختلالات شایع مانند افسردگی، اختلال دوقطبی، روان‌پریشی پس از زایمان و اختلالات روانی-جنسی می‌پردازد. هدف نهایی، توانمندسازی ماماها برای ارائه‌ی مراقبتی جامع، پیشگیرانه و حمایت‌گراانه در جهت حفظ سلامت روان مادران و خانواده‌هاست.

هدف کلی برنامه درس:

دانشجویان در پایان این درس، قادر خواهند بود با دانش کافی در مورد مفاهیم پایه‌ای بهداشت روان، علل و عوامل موثر در بروز اختلالات روانی، علائم و نشانه‌های روانپزشکی، اختلالات روانی-جنسی و مسائل روانی دوران‌های حساس زندگی زنان (بارداری، پس از زایمان، نازایی، سقط و یائسگی)، نگرش مثبت، حساس و غیرقضاوتی نسبت به مادران دارای اختلالات روانی پیدا کرده و با پذیرش باورهای درست درباره‌ی سلامت روان، به کاهش انگ اجتماعی این اختلالات کمک نمایند. همچنین با کسب مهارت در شناسایی به‌هنگام علائم هشداردهنده، بتوانند ضمن رعایت حرفه‌ای‌گری و حفظ کرامت مددجو، با استفاده از مهارت‌های ارتباطی و بین‌فردی موثر، به برقراری تعامل درمانی مناسب با مادران و خانواده‌هایشان پرداخته و با بهره‌گیری از عملکرد مبتنی بر شواهد، مداخلات پیشگیرانه و حمایت‌گراانه‌ی منطبق بر آخرین یافته‌های علمی را طراحی و اجرا نمایند. در نهایت، با به‌کارگیری رهبری و مدیریت بالینی، بتوانند در همکاری با تیم درمانی، برنامه‌ی مراقبتی جامعی برای ارتقاء سلامت روان مادران تدوین کرده و در مواجهه با شرایط بحرانی، تصمیمات آگاهانه و مسئولانه اتخاذ نمایند.

اهداف اختصاصی:

۱- حیطه‌ی دانشی

- آشنایی با مفاهیم پایه‌ای بهداشت روان، طبقه‌بندی اختلالات روانی و عوامل ژنتیکی، زیست‌شناختی، روانی و اجتماعی مؤثر در ایجاد اختلالات روانی در زنان
- شناخت علائم و نشانه‌های کلیدی اختلالات روانپزشکی شامل اختلالات خلقی، اضطرابی، روان‌پریشی و اختلالات روانی-جنسی
- آشنایی با تغییرات روانی و هورمونی در دوران‌های حساس زندگی زنان (بلوغ، قاعدگی، بارداری، پس از زایمان، شیردهی، نازایی، سقط، مرده‌زایی و یائسگی)
- شناخت اختلالات شایع پس از زایمان شامل افسردگی، اختلال دوقطبی و روان‌پریشی و آشنایی با معیارهای تشخیصی آنها بر اساس آخرین شواهد علمی (DSM 5TR)
- آشنایی با اصول پایه‌ای مداخلات دارویی و غیردارویی در دوران بارداری و شیردهی با رویکرد مبتنی بر شواهد

۲- حیطه‌ی نگرشی

- پذیرش و باور به اینکه سلامت روان، جزئی جدایی‌ناپذیر از سلامت باروری و مادران است و نباید از آن غافل شد
- ایجاد نگرش مثبت، غیرقضاوتی و همدلانه نسبت به مادران دارای اختلالات روانی و کاهش انگ اجتماعی مرتبط با این اختلالات
- پذیرش مسئولیت حرفه‌ای ماما در غربالگری، شناسایی و ارجاع به‌موقع مادران در معرض خطر اختلالات روانی
- تقویت باور به لزوم مراقبت جامع و تیم‌محور در مدیریت مسائل روانی مادران و اهمیت همکاری بین‌رشته‌ای
- تعهد به رعایت اصول اخلاقی، محرمانگی و حفظ کرامت انسانی مددجویان در تمام مراحل مراقبت

۳- حیطه‌ی مهارتی

- توانایی برقراری ارتباط مؤثر و درمانی با مادران دارای اختلالات روانی و خانواده‌های آنها به منظور اخذ تاریخچه‌ی روانی-اجتماعی دقیق
- توانایی استفاده از ابزارهای غربالگری معتبر (مانند پرسشنامه‌های افسردگی و اضطراب) در دوران بارداری و پس از زایمان بر اساس شواهد علمی
- توانایی تشخیص به‌هنگام علائم هشداردهنده‌ی اختلالات روانی و انجام ارجاع مناسب به روانپزشک یا روانشناس
- توانایی طراحی و اجرای برنامه‌ی مراقبتی حمایت‌گرا، آموزشی و پیشگیرانه برای مادران در معرض خطر با رویکرد مبتنی بر شواهد
- توانایی مدیریت بحران‌های روانی در شرایط اورژانس روانپزشکی (مانند افکار خودکشی یا روان‌پریشی حاد) با هماهنگی تیم درمانی
- توانایی آموزش و توانمندسازی مادران و خانواده‌ها در زمینه‌ی بهداشت روان، مهارت‌های مقابله‌ای و خودمراقبتی روانی

روش تدریس (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین):

1. سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
2. بحث در گروه‌های کوچک
3. یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
4. یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
5. یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
6. روش یادگیری مبتنی بر مورد (case based learning)
7. کلاس درس وارونه
8. نوشتار تاملی

وظایف فراگیران (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین):

1. در جلسات حضوری / آنلاین با رعایت نظم کلاسی به موقع حضور داشته باشد.
2. حضور فعال در کلاس‌های حضوری / آنلاین (مشارکت در پرسش و پاسخ‌ها)
3. انجام فعالیت‌های یادگیری نظیر انجام تکلیف (حضوری / آفلاین)، شرکت در آزمون و شرکت در بحث‌های گروهی و پاسخدهی سوالات به منزله فعالیت کلاسی محسوب می‌شود.
4. شرکت در آزمون‌های مجازی، آزمونک‌های کلاسی، میان ترم و پایان ترم الزامی است.

قوانین و مقررات کلاس (در جلسات حضوری، آفلاین و آنلاین):

- آئین نامه رفتار و پوشش حرفه ای دانشجویان طبق شیوه نامه اجرائی (موجود در سایت دانشکده پرستاری، قسمت معاونت آموزشی، اداره خدمات آموزشی، آیین نامه پوشش حرفه ای) رعایت گردد.
- بر اساس مصوبه آئین نامه آموزشی نحوه برخورد با غیبت دانشجویان در کلاس به شرح زیر است.
(الف) غیبت در جلسات درس تا سقف مشخص شده در آئین نامه آموزشی مربوطه در صورتی مجاز خواهد بود و مشمول کسر نمره نخواهد گردید که با ارائه مدارک مستند و گواهی معتبر و تأیید شده و با تشخیص مدیر گروه مربوطه مجاز شناخته شود.
(ب) نحوه برخورد با غیبت غیر موجه دانشجو در کلاس درس در سقف کمتر از $\frac{4}{17}$ (چهار هفدهم) بشرح زیر می باشد:
- یک جلسه غیبت غیرموجه قابل بخشش
- دو جلسه غیبت غیرموجه کسر 1 نمره
- سه جلسه غیبت غیرموجه کسر 2 نمره
- چهار جلسه غیبت غیرموجه کسر 4 نمره
(ج) در خصوص نحوه برخورد با تعطیلی کلاس (غیر مجاز) که به صورت گروهی انجام می شود به ازای هر جلسه استاد می تواند تا سقف 2 نمره کسر نماید.

بدیهی است غیبت بیش از حد مجاز (4/17) منجر به نمره صفر در درس خواهد بود و در صورت مجاز بودن غیبت‌ها با ارائه مستندات و اخذ موافقت شورای آموزشی دانشکده، موجب حذف درس خواهد شد.

- سیاست های مسئول درس در مورد تاخیر و هرگونه تخطی از آیین نامه انضباطی دانشجو در کلاس درس:

- دانشجویان موظف هستند در زمان مقرر در کلاس حضور یابند و در صورت تأخیر، منطبق با سیاست های انضباطی برخورد می شود.
- هرگونه رفتار نامناسب، صحبت های نامربوط، استفاده نادرست از وسایل الکترونیکی، یا ایجاد مزاحمت در کلاس ممنوع است.
- دانشجویان باید احترام متقابل با استاد و هم کلاسی ها را رعایت کنند.
- موارد تخطی از سیاست های انضباطی ممکن است منجر به تذکر کتبی، کاهش نمره، یا در موارد جدی تر، ارجاع به مراجع ذی ربط در دانشگاه شود.

نحوه ارزشیابی دانشجو و نمره دهی:

ردیف	فعالیت	نمره از ۲۰
۱	انجام تکالیف و فعالیت های یادگیری در زمان مقرر	2
۲	مشارکت فعال در فعالیت های کلاسی و بحث های آموزشی	2
۳	آزمون های کلاسی	2
4	امتحان پایان ترم	14
جمع		۲۰

منابع اصلی

- بولاند ر و همکاران، خلاصه روانپزشکی کاپلان و سادوک، ترجمه رضاعی فرزین و همکاران. انتشارات ارجمند. 2022.
- همدمی میثم. روانپزشکی برای مامایی. انتشارات گلبن، 1399.

منابع پیشنهادی برای مطالعه بیشتر:

- همدمی میثم. درسنامه مباحث روانپزشکی، انتشارات گلبن. 1400.
- Sadock BJ, Sadock VA, Ruiz P. Kaplan & Sadock's synopsis of psychiatry: behavioral sciences/clinical psychiatry. 11th ed. Philadelphia (PA): Wolters Kluwer; 2015.
- Wenzel A, editor. The Routledge international handbook of perinatal mental health disorders. New York (NY): Routledge; 2024.
- Group for the Advancement of Psychiatry. Postpartum mental health disorders: a casebook. New York (NY): Oxford University Press; 2020.

<p>جدول زمان بندی ارائه برنامه درس روانپزشکی در مامایی نیمسال اول 1405-1406</p> <p>روز و ساعت برگزاری: شنبه ها 4-2 (8 هفته دوم)</p> <p>مکان برگزاری: دانشکده پرستاری و مامایی</p> <p>کد گروه: کارشناسی مامایی ترم 3</p>					
ردیف	تاریخ	عنوان جلسه	نوع جلسه	آمادگی لازم دانشجویان قبل از شروع کلاس/ فعالیت یادگیری	مدرس
1	1405/8/9	آشنایی با درس، تعاریف، علل و عوامل موثر در ایجاد اختلالات روانی	حضور ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐	مطالعه و شرکت فعال در بحث های کلاسی	دکتر لهراسبی
2	1405/8/16	تغییرات روانی در طول زندگی یک زن (در قبل و بعد از دوران قاعدگی، بلوغ، قبل و بعد از ازدواج)	حضور ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐	مطالعه و شرکت فعال در بحث های کلاسی	دکتر لهراسبی
3	1405/8/23	بهداشت روانی در دوران بارداری (3 ماهه اول، دوم، سوم)	حضور ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐	مطالعه و شرکت فعال در بحث های کلاسی	دکتر لهراسبی
4	1405/8/30	علائم و نشانه ها در روانپزشکی (1)	حضور ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐	مطالعه و شرکت فعال در بحث های کلاسی	دکتر لهراسبی
5	1405/9/7	علائم و نشانه ها در روانپزشکی (2)	حضور ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐	مطالعه و شرکت فعال در بحث های کلاسی	دکتر لهراسبی
6	1405/9/14	اختلالات روانی - جنسی	حضور ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐	مطالعه و شرکت فعال در بحث های کلاسی	دکتر لهراسبی
7	1405/9/21	مسائل روانی پس از زایمان (سقط، مرده زایی، شیردهی، نازایی، منوپوز...)	حضور ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐	مطالعه و شرکت فعال در بحث های کلاسی	دکتر لهراسبی
8	1405/9/28	مسائل روانی پس از زایمان (بروز اختلالات افسردگی، سایکوتیک، دوقطبی)	حضور ☒ آنلاین ☐ آفلاین ☐	مطالعه و شرکت فعال در بحث های کلاسی	دکتر لهراسبی

لینک کلاس مجازی: <https://meet.mui.ac.ir/lohrasebi/>

تاریخ امتحان پایان ترم (بر اساس تقویم آموزش)